

הוויכוח בין הציונים: מהי הבעיה העיקרית של היהודים בגולה והדרכים להתמודדות עמה

התנועה הציונית הייתה תנועה בעלת מגוון דעות שבאו לידי ביטוי בזרמים השונים. בלטו בה חמש גישות אשר בטאו עמדות שונות בנוגע לדרך הגשמת הציונות:

הציונות המדינית (הרצל), הציונות המעשית (פינסקר וחובבי ציון), הציונות הרוחנית (אחד העם), הציונות הסוציאליסטית (סירקין ובורחוב), הציונות הדתית (הרב ריינס). יחד עם זאת היו מספר דברים משותפים לכל הזרמים הציוניים: כולם הסבירו את בעיית הקיום של העם היהודי וטענו שבעיית העם היהודי היא האנטישמיות שאינה פוסקת. הפתרונות שהוצעו עד עכשיו לבעיה היהודית אינם מתאימים בגלל שינויים שחלו בחברה היהודית והכללית כמו ההתבוללות שמהווה סכנת קיום לעם היהודי. לכן יש לשלול את הגולה והפתרון הוא הקמת מדינה יהודית עצמאית ריבונית בארץ ישראל.

1. הציונות המעשית:

הבעיה: האנטישמיות והקיום הפיזי של יהודי מזרח אירופה שנמצאים בסכנה.

המטרה: למצוא פתרון לבעיה הקיומית של הלאום היהודי.

הפתרון: דגלו בנקיטת מעשה, כלומר, עלייה לארץ ישראל והתיישבות בה. הם לא התנגדו לפעילות מדינית אך טענו כי אין לחכות עד לקבלת הזיכיון, אלא יש לקבוע עובדות בשטח, להקים התיישבות יהודית כך שהמעצמות יעלצו להכיר בארץ ישראל כמקום מושבה של היהודים. הם דגלו בהתיישבות ועבודה בארץ ישראל, קניית אדמות, עלייה לארץ ישראל ויצירת רב יהודי בארץ ישראל.

דמות החברה שצריכה לקום בארץ ישראל: חברה יצרנית, חברה עובדת ועבודת האדמה בפרט, טיפוח עבודה למען יצירת הקשר בין היהודי לבין אדמתו בארץ ישראל.

2. הציונות המדינית:

הבעיה: האנטישמיות בסכנת הקיום הפיזית בעיקר של יהודי מזרח אירופה. האנטישמיות נמצאת בכל מקום, האמנציפציה נכשלה ויש סכנה לקיום העם היהודי.

המטרה: היהודים הם לאום אך אין להם מדינה ולכן צריך למצוא פתרון לבעיה הקיומית של הלאום היהודי.
הפתרון: להשיג זיכיון מהמעצמות ולהקים בית יהודי לעם היהודי. רצוי להשיג זיכיון על ארץ ישראל ושם להקים מדינה יהודית עצמאית. בנוסף לכך יש להקים מוסדות מדיניים וכלכליים, לקיים פעילות דיפלומטית גלויה, לדאוג לעלייה לארץ ישראל ולהתיישבות בה.

דמות החברה שצריכה לקום בארץ ישראל: הדגש הוא על ארץ ישראל כמדינת היהודים, מדינה עצמאית שבה יהיה רב יהודי, מדינה דמוקרטית שפועלת על פי עקרונות וערכי הדמוקרטיה, מדינה בעלת צבא חזק, סובלנית, בעלת תרבות אירופאית ותהיה בה הפרדה מוחלטת בין דת למדינה.

3. הציונות הרוחנית: מיוצגת על ידי "אחד העם" - אשר גינצבורג.

הבעיה: סכנת ההתבוללות ואובדן הזהות, התרבות היהודית. האמנציפציה סללה את הדרך למחיקת התרבות היהודית.

המטרה: שמירה על הזהות היהודית.

הפתרון: יש ליצור מרכז רוחני בארץ ישראל שבו תוכל להיות היהודית להתפתח באופן עצמאי. אחד העם מדבר על חיזוק התודעה הלאומית, חיזוק האחדות והשייכות הלאומית. בארץ ישראל יקום מרכז רוחני על ידי גרעין לאומי מובחר שייצור תרבות יהודית. יוקמו מוסדות לימוד, מוסדות למחקר בארץ ישראל, הפעילות התרבותית תחזק את הקשר של העם לארצו ולתודעתו הלאומית. המרכז הרוחני יהפוך ללב האומה ויעניק השראה ותוכן יהודי ליהודים בכל התפוצות.

דמות החברה שצריכה לקום בארץ ישראל: הדגש הוא על התרבות היהודית ולא על הדת היהודית יש לחדש את התרבות היהודית ולהתאימה למציאות המודרנית (תופעת החילון), המציאות החדשה תתבסס על המסורת הלאומית, התרבותית ועל המורשת היהודית המגוונת. ארץ ישראל תהווה מוקד הזדהות לאומית ורגשית ליהודים בתפוצות כאשר הגרעין היהודי שיחיה בארץ ישראל ינחיל את ערכי היהדות לעם היהודי.